

สรุปการวิจัย ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการใช้ภาษาไทย เรื่องการย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน และห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 30 คน ทั้ง 2 กลุ่มมีระดับความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทยใกล้เคียงกัน โดยพิจารณาจากคะแนนวิชาการใช้ภาษาไทยประจำภาคต้นปีการศึกษา 2520

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แบบสอวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องการย่อความ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอวัดกฎเกณฑ์และความรู้ทั่วไปในการย่อความรวม 28 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งมีความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Reliability) มีค่าความยากตั้งแต่ .20 ถึง .75 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ถึง .80 มีค่าความเที่ยง (Reliability) .816

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอวัดทักษะในการย่อความและการนำกฎเกณฑ์ที่ได้เรียนไปแล้วมาใช้ในการย่อความ แบบสอฉบับนี้เป็นแบบอัตนัย ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนดังนี้

1. เรียงความนั้นคือทุกคาน 20 คะแนน

2. เรียงความนั้นมีขอบกรอบ

ก. ขอบกรอบคานแบบขั้นต้นย่อความหัก 4 คะแนน

- ข. บกพร่องด้านจับใจความสำคัญไม่ครบหัก 4 คะแนน
 ค. บกพร่องด้านนำผลความที่ไม่จำเป็นมาควยหัก 4 คะแนน
 ง. บกพร่องด้านการใช้สรรพนามและเครื่องหมายต่าง ๆ หัก 2
 คะแนน
 จ. บกพร่องเกี่ยวกับรูปแบบและการย่อหน้า หัก 2 คะแนน
 ฉ. บกพร่องด้านการใช้ภาษาและการเรียบเรียงให้เรื่องสัมพันธ์กัน
 หัก 4 คะแนน

การตรวจให้คะแนนผู้วิจัยได้ทำตัวเป็นกลางและมุ่งให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ เป็นสำคัญ ได้นำกระดาษคำตอบของทั้ง 2 กลุ่มมาตรวจปนกันแล้วจึงมาแยกกลุ่มที่หลัง การหักคะแนนจะหักมากน้อยตามความบกพร่องของเรื่องนั้น ๆ ของข้อความโดยถือเป็นเกณฑ์เดียวกันหมดทั้ง 60 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทดลองสอนบทเรียน เรื่องการย่อความกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนแบบครูบรรยาย และกับนักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ระยะเวลาในการทดลอง ทั้งหมด 9 ชั่วโมง รวม 2 สัปดาห์ ก่อนทดลองผู้วิจัยได้สอบวัดความรู้ก่อนเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม และสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทันทีที่เรียนจบบทเรียนแต่ละหน่วย เมื่อเว้นระยะไปอีก 2 สัปดาห์ผู้วิจัยได้นำแบบสอบชุดเดิมไปสอบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง เพื่อวัดความคิดทบทวนในเนื้อหาวิชา ตลอดจนทักษะในการย่อความของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการทดลองดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต โดยใช้ t-test ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการสอบก่อนเรียน และผลการสอบหลังเรียนจบเนื้อหาเรื่องการย่อความ หน่วยที่ 1 ของนักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่

ระดับ 0.05 โดยที่ทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาในการเรียนดีขึ้น

2. ผลการสอบก่อนเรียน และผลการสอบหลังเรียนจบเนื้อหาเรื่องการย่อความ หน่วยที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยที่ทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาในการเรียนดีขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 1 ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีแนวโน้มสูงกว่ากลุ่มควบคุม กล่าวคือ

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง} = 23.43$$

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม} = 22.83$$

4. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 2 ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีแนวโน้มสูงกว่ากลุ่มควบคุมกล่าวคือ

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง} = 17.63$$

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม} = 17.30$$

5. ความคิดเห็นของเนื้อหาวิชาเรื่องการย่อความหน่วยที่ 1 ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเล็กน้อยดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม} = 23.90$$

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง} = 23.37$$

6. ความคิดเห็นของทักษะการย่อความ (การย่อความหน่วยที่ 2) ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนกับนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนมีความคิดเห็นในด้านทักษะการย่อความมากกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน 2 กลุ่มเป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง	=	17.33
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม	=	15.93

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดลองครั้งนี้ปรากฏว่า เมื่อให้นักเรียน 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองซึ่งมีความสามารถในการเรียนภาษาไทยใกล้เคียงกันได้เรียนบทเรียนเรื่อง การย่อความ ซึ่งแบ่งเป็น 2 หน่วย ใช้เวลาเรียนรวม 4 ชั่วโมงเท่ากันโดยให้กลุ่มควบคุมได้เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางซึ่งครูจะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย มีอุปกรณ์ประกอบการสอน และให้กลุ่มทดลองเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนจะเรียนด้วยตนเองจากชุดการสอน ได้สอนนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนจบบทเรียนแล้วทันทีจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มต่างมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เมื่อนำคะแนนสอบหลังเรียนจบบทเรียนทันทีของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนบทเรียนเรื่อง การย่อความทั้ง 2 หน่วยไม่แตกต่างกัน แสดงว่า การเรียนจากชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน นักเรียนได้รับความรู้ไม่ด้อยกว่าการเรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

จากการสังเกตของผู้วิจัยได้พบว่า เด็กนักเรียนที่เรียนแบบศูนย์การเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจในการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เห็นได้จากการที่นักเรียนส่วนใหญ่อยากจะเรียนต่อไปแม้จะเรียนผ่านมาจนจบเป็นเวลา 2 ชั่วโมงก็ไม่เบื่อหน่าย เมื่อทำกิจกรรมในศูนย์ต่าง ๆ ครบแล้วนักเรียนยังอยากจะทำศูนย์สำรองอีก แต่ผู้วิจัยเกรงจะทำให้เสียเวลาวิชาอื่นที่มีชั่วโมงต่อการทดลองจึงแนะนำให้ นักเรียนมาทำศูนย์สำรองได้ในตอนพักกลางวันถ้าสนใจจริง ๆ ปรากฏว่ามีนักเรียนมาทำกัน ประมาณ 70 %

ผู้วิจัยได้เว้นระยะเวลาจากวันที่เรียนจบบทเรียนแต่ละหน่วยไป 2 สัปดาห์แล้ว นำแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดิมมาสอบเด็กทั้ง 2 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการย่อความหน่วยที่ 1 ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองต่างก็ไม่แตกต่าง

ต่างกับผลสัมฤทธิ์เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้วสอบวัดทันที แสดงว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความจำในเนื้อหาวิชาที่เรียนไปแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ได้ดีเท่ากับเมื่อเรียนจบใหม่ ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนบทเรียน เรื่องการย่อความหน่วยที่ 2 นั้น ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนในห้องเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ของการสอบหลังเรียนจบบทเรียนทันที แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนมีทักษะในการย่อความติดแน่นคงทนเหมือนเมื่อสอบหลังเรียนจบแล้วทันที แต่นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการย่อความต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์เมื่อครั้งสอบทันทีหลังเรียนจบบทเรียน

แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางไม่สามารถจำหรือเกิดทักษะอันติดแน่นทนนานได้ดีเท่ากับเมื่อเรียนจบใหม่ ๆ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เรื่องการย่อความทั้ง 2 หน่วยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกันโดยการทดสอบค่า t ผลปรากฏว่า ในด้านความจำเนื้อหาและกฎเกณฑ์ของบทเรียนหน่วยที่ 1 นั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนไม่แตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลางกล่าวคือ นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มสามารถจดจำเนื้อหาที่เรียนมาแล้วพอ ๆ กัน

ในด้านทักษะการย่อความซึ่งเป็นบทเรียนหน่วยที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางแสดงว่านักเรียนที่ได้เรียนแบบศูนย์การเรียนเกิดทักษะที่ติดทนนานมากกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

ผลการวิจัยข้อที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของทักษะนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นข้อที่น่าเชื่อถือได้ เมื่อพิจารณาควิธีสอนทั้ง 2 แบบและโอกาสในการฝึกทักษะ เพราะการที่จะทำให้เกิดทักษะนั้นมีวิธีการคือฝึกบ่อย ๆ และให้ได้เห็นแบบอย่าง ได้แก้ไขข้อบกพร่องด้วยตนเอง วิธีการเหล่านี้ผู้ที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนทุกคนล้วนได้รับจากชุดการสอนทั้งสิ้น ได้มีโอกาสฝึกย่อความทั้ง 4 แบบ ได้แก่ ย่อข่าว ย่อพระบรมราชาศัพท์ ย่อคำบรรยาย และย่อบทความ ทุกครั้งที่ฝึกย่อจะได้อ่านและพิจารณาบัตรเฉลยเปรียบเทียบกับย่อความที่ตนย่อไปแล้ว

ได้เห็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเป็นแนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงย่อความครั้งต่อ ๆ ไปของคน ใด แลกเปลี่ยนกันตรวจกับเพื่อน และได้รับคำติชมจากเพื่อน ซึ่งทำให้การย่อความของนักเรียน คีขึ้นตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่เรียนแบบครูบรรยายในเวลา 1 คาบ คือ 55 นาที นักเรียน ได้เห็นครูย่อความให้ดูบนกระดาน ได้ฝึกย่อความโดยช่วยกันขยบนกระดานคำ ได้ย่อความ ส่งให้ครูตรวจแก้ ซึ่งนับว่ามีโอกาสฝึกเป็นรายบุคคลน้อยกว่า การเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์ การเรียนดังนั้นเมื่อเวลาผ่านไป นักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการฝึกมาน้อยยอมขาดทักษะมี ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนลดต่ำลงไปกว่าผู้ที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นธรรมดา เกี่ยวกับประสิทธิภาพของชุดการสอน

นักเรียนในกลุ่มทดลองโดยเฉลี่ยแล้วสามารถทำกิจกรรมการเรียนชุดการสอนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90.76 และสามารถทำคะแนน สอบหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้วทันทีเฉลี่ยร้อยละ 83.69 ซึ่งใกล้เคียงกับนักเรียนซึ่งเป็น ตัวอย่างประชากรในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน หน่วยที่ 1 ที่ทำคะแนนโดยเฉลี่ย ได้ร้อยละ 90.52/87.50

ส่วนการย่อความหน่วยที่ 2 นั้น นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถทำกิจกรรม การเรียนในชุดการสอนหน่วยที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.93 และสามารถทำคะแนน สอบหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้วทันทีเฉลี่ยร้อยละ 88.17 ซึ่งใกล้เคียงกับนักเรียนซึ่งเป็น ตัวอย่างประชากรในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนหน่วยที่ 2 ที่ทำคะแนนโดยเฉลี่ยได้ ร้อยละ 85.75/89.50

แสดงว่า ชุดการสอนทั้ง 2 ชุดมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่พบในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบปัญหาหลายประการซึ่งจะได้นำมากล่าวไว้ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการวิจัยเรื่องเช่นนี้ได้ทราบเพื่อจะได้เตรียมแก้ปัญหาต่าง ๆ แต่ตน ปัญหาที่พบคือ

1. นักเรียนไม่คุ้นเคยต่อการเรียนด้วยตนเองจากชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนจึงต้องใช้เวลาอธิบายยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจ ผู้วิจัยได้ขอพบและชี้แจงกับเด็ก นักเรียนก่อนวันทดลองจริงโดยขอพบหลังจากเลิกเรียนทำให้นักเรียนบางคนขาดการอบรม

ที่แจ่มจึงเป็นปัญหาเมื่อเวลาเข้ากลุ่มเพราะผู้ที่ขาดการอบรมที่แจ่มจะไม่เข้าใจทำให้เป็นภาระต่อเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

2. บทเรียนแบบโปรแกรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดการสอน หน่วยที่ 1 นั้นนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักและเข้าใจในการทำบทเรียนครูต้องที่แจ่มทำให้เสียเวลา แต่เนื้อหาในศูนย์นี้จัดไว้ไม่มากจึงทำให้เสร็จทันเวลากันกับศูนย์อื่น ๆ

3. การแบ่งกลุ่มนักเรียน เนื่องจากผู้วิจัยไม่รู้จักเด็กเล็กซึ่งพอว่า คนไหนทำงานช้าหรือไวอย่างไร การจัดกลุ่มบางกลุ่มจึงมีปัญหาที่ว่านักเรียนเสร็จไม่พร้อมกัน ต้องคอยกันทำให้เสียเวลาแก่นักเรียนที่ทำงานเร็ว

4. ชั่วโมงที่ทำการทดลองเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นชั่วโมงเช้าสองชั่วโมงแรกตามตารางสอนเดิมของโรงเรียนทำให้ประสบปัญหาคือ นักเรียนใช้เวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ ฟังประกาศ และช่วงที่ผู้วิจัยไปทดลองเป็นช่วงที่มีการหาเสียงเพื่อจะเลือกประธานนักเรียน ผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้งจะออกมาพูดหน้าเสาธงทุกเช้า เสียเวลาไปประมาณ 15 นาทีทุกครั้ง ทำให้ต้องเกินเวลาของชั่วโมงถัดไปแทบทุกครั้ง

5. ขนาดของห้องเรียนตามปกติคับแคบไม่เหมาะกับการแบ่งศูนย์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้ห้องสมุดเป็นห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ช่วงที่ทำการทดลองได้เขียนประกาศขอความกรุณาจากห้องสมุด แต่ก็มีนักเรียน นักศึกษาบางคนเข้ามาส่งหรือยืมหนังสือ ซึ่งเป็นการทำลายสมาธิของผู้เรียนได้บ้างเหมือนกัน

6. ในการสร้างชุดการสอน ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ด้านโลหิตศาสตร์ศึกษาเป็นอย่างดี แต่ผู้วิจัยไม่มีความชำนาญในด้านนี้ สื่อการสอนบางอย่างน่าจะทำให้น่าสนใจมากกว่านี้ ผู้วิจัยก็ไม่สามารถจะทำได้ แต่ก็ได้พยายามตรวจสอบและหาประสิทธิภาพปรากฏผลว่าสูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ชุดการสอนทั้ง 2 ชุดนี้อาจจะสร้างได้ดีกว่านี้ ถ้ามีความรู้และนำความรู้ด้านโลหิตศาสตร์วัสดุอุปกรณ์มาประกอบให้มากขึ้น

7. เนื่องจากระยะเวลาที่ทำการทดลองนี้มีวันสำคัญที่นักเรียนจะขาดเรียน คือ วันตรุษจีน ทำให้มีนักเรียนขาดเรียน 2 คน ผู้วิจัยต้องให้เรียนซ่อมเสริม ซึ่งอาจเป็นตัวแทนหนึ่งได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

1.1 การที่จะช่วยให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้น ควรนำชุดการสอนเรื่องอื่น ๆ มาทดลองให้นักเรียนเรียนเสียก่อน ซึ่งจะช่วยให้เวลาทดลองจริง นักเรียนจะได้เข้าใจกระบวนการของการเรียนแบบนี้โดยไม่ต้องเสียเวลามาก

1.2 สื่อการสอนแปลก ๆ เช่นบทเรียนแบบโปรแกรม ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองทำเรื่องอื่นมาบ้างแล้วเพื่อจะได้รู้วิธีทำและทำคะแนนได้ดียิ่งขึ้น

1.3 การแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มกิจกรรม ครูควรมีความรู้จักนักเรียนอย่างลึกซึ้งว่าใครทำงานช้าหรือเร็ว ควรจะขอความเห็นจากครูประจำชั้นหรือครูที่สนิทสนมกับนักเรียนชั้นนั้น ๆ ในการแบ่งกลุ่มนักเรียน และควรแบ่งกลุ่มตามความสนใจของนักเรียน

1.4 ชั่วโมงที่ทำการทดลอง ควรจะเป็นชั่วโมงที่ 2 และ 3 ของภาคเช้า และควรจะให้ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนยืดหยุ่นเวลาให้ตามสมควร เพราะอาจประสบปัญหาการเปลี่ยนกลุ่มไม่ได้ และอุปกรณ์เช่นเครื่องบันทึกเสียงขัดข้อง เป็นต้น

1.5 ควรมีห้องที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ภายในโรงเรียนเป็นห้องที่สามารถทำการทดลองวิธีสอนต่าง ๆ ได้ดีมีความยืดหยุ่นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

1.6 การสร้างชุดการสอน ควรเป็นงานที่ทำร่วมกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และฝ่ายโสตทัศนศึกษา เพื่อจะได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ชุดการสอนที่มีคุณค่าและน่าสนใจที่สุด

1.7 การเลือกช่วงเวลาสำหรับการทดลอง ผู้วิจัยจะต้องวางแผนและคาดการณ์ล่วงหน้าให้ดียุบายหลีกเลี่ยงวันสำคัญที่นักเรียนเคยหยุดหรือขาดเรียนกันทุก ๆ ปี เช่นวันตรุษจีน วันคริสต์มาส เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

2.1 ครูผู้สอนภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ ควรศึกษาวิธีการสร้างชุดการสอนและการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเพื่อนำไปใช้สอนนักเรียนในบางครั้งที่เห็นว่าเป็นเนื้อหาที่

เหมาะสมกับการเรียนแบบศูนย์การเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนหลาย ๆ วิธีแทนการสอนแบบบรรยายทุกครั้งไป

2.2 การสอนภาษาไทย โดยเฉพาะทักษะทางการใช้ภาษาควรให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกมาก ๆ การแบ่งกลุ่มและจัดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการฝึกทักษะทางภาษา

2.3 การสอนภาษาไทย ครูควรจะเลือกหาวิธีสอนหลาย ๆ แบบมาใช้โดยพิจารณาเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของบทเรียนนั้นเป็นเกณฑ์ โดยเฉพาะการเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นวิธีการเรียนที่ให้ผลดีไม่แพ้การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางจึงควรได้พิจารณาเลือกการสอนแบบศูนย์การเรียนนี้ไปใช้สลับ เปลี่ยนกับวิธีสอนที่ดีวิธีอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อมิให้เด็กเบื่อในวิธีสอนของครู

2.4 ครูควรร่วมมือกับฝ่ายโสตทัศนศึกษาในการผลิตชุดการสอนและการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการสอน แล้วนำชุดการสอนที่ได้ทดลองว่ามีประสิทธิภาพดีเผยแพร่ไปสู่โรงเรียนในชนบท

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ ๆ โดยจัดให้มีสถานที่สำหรับการนี้ กล่าวคือ จัดสถานที่สำหรับผลิตและทดลองสื่อการสอน สถานที่สำหรับจัดให้มีการทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ และควรสนับสนุนในการจัดหางบประมาณสำหรับสร้างชุดการสอนในทุกสาขาวิชา

3.2 ผู้บริหารควรร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนหรือยืมสื่อการสอนตลอดจนชุดการสอน ชุดการสอนใดที่สมควรเผยแพร่ควรสนับสนุนให้มีการผลิตเพื่อแจกจ่ายไปยังโรงเรียนที่ขาดแคลนในชนบท

4. ข้อเสนอแนะทั่วไป

4.1 โรงเรียนระดับต่าง ๆ ควรช่วยเหลือสนับสนุนในการทดลองสอนหรือหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เพื่อที่จะได้มาซึ่งชุดการสอนและวิธีสอนที่ดีกว่าเดิม

4.2 ชุดการสอนที่มีผู้สร้างไว้แล้ว ควรได้มีการวิจัยปรับปรุง แล้วเผยแพร่

ออกไปให้ทั่วถึง โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ควรติดต่อขออนุญาตผู้มีลิขสิทธิ์ เพื่อนำไปจัดพิมพ์เผยแพร่ในวงการศึกษา

4.3 ศูนย์เทคโนโลยีของกระทรวงศึกษาธิการควรเป็นผู้ริเริ่มในการผลิตสื่อการสอนและชุดการสอนวิชาต่าง ๆ ส่งไปยังโรงเรียนครูคนเดียวและโรงเรียนที่ขาดแคลนในชนบทตลอดจนเผยแพร่วิธีสอนแบบใหม่ ๆ ให้ครูได้เลือกใช้ตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงควย

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ชุดการสอนเรื่องการย่อความทั้ง 2 ชุดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการทดลองครั้งนี้ ควรจะมีผู้นำไปวิจัยกับนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมและลักษณะต่างไปจากนักเรียนโรงเรียนสาธิต หรืออาจนำไปปรับปรุงเป็นชุดการสอนสำหรับนักเรียนระดับอื่น ๆ นอกเหนือไปจากระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์มาก

5.2 ควรได้นำชุดการสอนเรื่องการย่อความนี้ไปปรับปรุงใช้สอนนักเรียนการศึกษานอกระบบ เพราะเป็นเรื่องที่สมควรจะฝึกและนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต และการศึกษาวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

5.3 ควรจะได้มีการวิจัยการสอนทักษะทางภาษาแก่นักเรียนโดยใช้ชุดการสอนและกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในระยะเวลายาวนานกว่านี้ เพื่อศึกษาว่าการฝึกแบบใดจะได้ผลดีทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สามารถจะพัฒนาตัวเองได้ดีขึ้นตามกาลเวลาที่เพิ่มขึ้น

5.4 ควรมีการศึกษาว่าจะจัดห้องเรียนลักษณะใดที่จะส่งเสริมการสอนแบบศูนย์การเรียนและแบบอื่น ๆ ได้เหมาะสม สามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงห้องเรียนนั้นให้เหมาะกับวิธีสอนที่ดีหลาย ๆ วิธีโดยสะดวก

5.5 ควรมีการสร้างชุดการสอนสำหรับฝึกฝนทักษะทางภาษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองตามความสามารถของตนโดยมีลักษณะเป็นชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะให้ก้าวหน้ากว่าเดิมและเป็นชุดการสอนแบบต่อเนื่องกัน